

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	43582
Nom	Psicosociologia aplicada
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2161 - M.U. en Prevenció de Riscos Laborals 12-V.2	Facultat de Ciències Socials	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2161 - M.U. en Prevenció de Riscos Laborals 12-V.2	6 - Ergonomia i psicosociologia aplicada	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
GIL MONTE, PEDRO RAFAEL	306 - Psicologia Social

RESUM

El concepte de factors psicosocials fa referència a les condicions que es troben presents en una situació laboral i que estan directament relacionades amb l'organització, el contingut del treball i la realització de la tasca, i que tenen capacitat per afectar tant el benestar o la salut (física, psíquica o social) dels treballadors com al desenvolupament del treball. L'actual Llei de prevenció de riscos laborals (Llei 31/1995) reconeix que l'organització i l'ordenació del treball són condicions de treball susceptibles de produir riscos laborals. En l'assignatura Psicosociologia aplicada s'introdueixen els coneixements bàsics de la psicosociologia aplicada a la prevenció dels riscos laborals, de manera que s'ofereix a l'alumne o alumna una aproximació als conceptes i les aplicacions més rellevants de la disciplina que es poden considerar essencials per al futur exercici professional. Amb aquesta matèria, els alumnes adquireixen les bases fonamentals per cursar l'especialitat optativa d'ergonomia i psicosociologia aplicada. En qualsevol cas, si l'elecció de l'alumne o alumna no fóra aquesta especialitat, es garanteix en la seua formació una base mínima de coneixements en aquesta àrea i el capacita per realitzar avaluacions de risc psicosocial senzilles, proposar mesures per al control i la reducció d'aquest tipus de riscos, col·laborar amb els serveis de prevenció i amb els especialistes en psicosociologia aplicada, i totes les funcions que li corresponguen segons l'article 36 del Reglament dels serveis de prevenció.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Atès que els estudiants que accedeixen al màster tenen un perfil de títol de grau heterogeni, es recomana que l'estudiant llegisca i es documente sobre els continguts de psicosociologia per tal de facilitar el procés de transmissió i comprensió dels coneixements.

COMPETÈNCIES

2161 - M.U. en Prevenció de Riscos Laborals 12-V.2

- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Ser capaç d'analitzar de manera crítica problemes i necessitats considerant diferents contextos i particularitats, i elaborar recomanacions atingentes.
- Cercar i seleccionar informació en bases de dades i documents de caràcter científic i professional vinculats amb la intervenció familiar, i tenir capacitat per a sintetitzar-la i interpretar-la.
- Estructurar, redactar i presentar adequadament de manera verbal i no verbal informes científics i professionals, integrant elements teòrics i metodològics amb resultats i discussió.
- Planificar, assessorar i prendre decisions amb criteris ètics i legals.
- Desenvolupar la capacitat assertiva per a iniciar, dirigir i facilitar la participació en grups, promovent les relacions interpersonals.
- Desenvolupar la capacitat per a analitzar nous problemes de forma rigorosa i sistemàtica.
- Ser capaç de promoure, amb caràcter general, la prevenció en l'empresa.
- Saber analitzar necessitats i demandes dels destinataris de les funcions del tècnic en PRL considerant diferents contextos.
- Ser capaç de mesurar i obtenir dades rellevants per al diagnòstic organitzacional en matèria de riscos laborals.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En acabar el procés d'ensenyament-aprenentatge, l'estudiant: Ha de comprendre la relació entre els aspectes psicosocials del treball i la salut, i els efectes negatius sobre la salut dels treballadors dels riscos psicosocials, i també els objectius i les estratègies bàsiques per a la prevenció de riscos laborals de caràcter psicosocial. Ha de ser capaç d'avaluar l'impacte, les causes i les conseqüències dels accidents i les malalties laborals vinculades als riscos psicosocials. Ha de poder identificar factors i riscos psicosocials. Ha de conèixer els fonaments i les estratègies de la psicosociologia laboral, i ha de ser capaç de reconèixer i avaluar els riscos relacionats amb la càrrega física i psíquica en el treball, i de proposar les mesures adequades per a prevenir-los. Ha de ser capaç d'avaluar riscos psicosocials seguint els criteris propis de la professió. Ha de ser capaç d'elaborar informes orals i escrits vinculats amb l'avaluació de riscos psicosocials del treball, incloent-hi recomanacions d'intervenció per a la millora de les condicions psicosocials de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Factors de naturalesa psicosocial, estrès i altres problemes psicosocials.

- 1.1. Psicosociologia aplicada en matèria de prevenció de riscos laborals.
- 1.2. Psicologia de la Salut Ocupacional.
- 1.3. Delimitació conceptual: factors i riscos psicosocials, estrès laboral, i afrontament.
- 1.4. El procés de l'estrès laboral: aproximacions psicofisiològica i psicosocial.
- 1.5. Prevalença dels riscos psicosocials en el treball i de les seues conseqüències.
- 1.6. Aproximacions teòriques a l'estudi de la conducta organitzacional: estructura, grup i individu.
- 1.7. L'organització com a conjunt de sistemes.

2. Característiques de l'empresa, estructura de l'organització, i lloc de treball.

- 2.1. Estratègia i disseny de l'organització.
- 2.2. Organització i empresa: concepte i característiques.
- 2.3. Estructura organitzacional.
  - 2.3.1. Concepte d'estructura organitzacional.
  - 2.3.2. Dimensions estructurals i contextuals.
  - 2.3.3. Configuracions estructurals.
- 2.4. Estructura organitzacional i salut ocupacional.
- 2.5. El disseny del treball.
  - 2.5.1. Conceptes rellevants: tasques, llocs, i rols laborals.
  - 2.5.2. Descripció i anàlisi de llocs.

3. Característiques de l'individu.

- 3.1. Organització, individu i salut.
- 3.2. Característiques biogràfiques.
- 3.3. Característiques aptitudinals.
- 3.4. Característiques de personalitat

4. Càrrega mental de treball.

- 4.1. Definició: processos cognitius, diferències individuals, i factors socials externs.
- 4.2. Conseqüències de la càrrega mental: fatiga mental i errors.
- 4.3. Models de processament i de càrrega mental.
  - 4.3.1. Models de filtre (o "coll de botella").
  - 4.3.2. Models de recursos o de capacitat de processament.
  - 4.3.3. Models de càrrega mental.
- 4.4. Avaluació de la càrrega mental: el mètode NASA-TLX.
- 4.5. Intervenció.

5. Conseqüències dels riscos psicosocials en el treball.

- 5.1. Deteriorament de la qualitat de vida laboral.
- 5.2. Baixa satisfacció laboral.
- 5.3. Disfuncions i problemes de salut.
- 5.4. Síndrome de cremar-se pel treball (burnout).
- 5.5. Problemes familiars i socials.
- 5.6. Conseqüències per a l'organització: absentisme i presentismo

6. Fases del procés d'avaluació de factors i riscos psicosocials.

- 6.1. Fase d'identificació dels factors de risc.
- 6.2. Fase d'elecció de la metodologia.
- 6.3. Fase de planificació i realització del treball de camp.
- 6.4. Fase d'anàlisi dels resultats i elaboració de l'informe.
- 6.5. Fase d'elaboració i aplicació del programa d'intervenció.
- 6.6. Fase de seguiment i control de les mesures adoptades.
- 6.7. Requisits que ha de complir un mètode d'avaluació de factors psicosocials.
- 6.8. Requisits dels qüestionaris.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Estudi i treball autònom	37,50	0
Lectures de material complementari	15,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

1. Escolta participativa i crítica.
2. Discussions de grup.
3. Tutories individuals.
4. Utilització de tecnologies informàtiques.
5. Presentacions en públic.
6. Lectura i anàlisi de documents científicotècnics.
7. Recerca i anàlisi de documentació.
8. Utilització d'instruments de mesura i d'avaluació.
9. Redacció d'informes.

AVALUACIÓ

1. Exàmens escrits, incloent proves objectives o semiobjectives, resolució de problemes, proves de resposta breu, assaig, resolució de casos o altres opcions semblants. Representa un 70% de la qualificació final de l'assignatura.
2. Elaboració d'informes de caràcter aplicat o pràctic sobre els continguts de la matèria. Representa el 30% de la qualificació final de l'assignatura. La redacció dels informes i treballs ha de tindre un nivell corresponent a un postgrau universitari per a ser avaluats (ortografia, gramàtica, semàntica ...) . No s'acceptaran informes manuscrits.

3. L'assistència a un mínim percentual de classes serà valorada com a requisit indispensable per a ser avaluat en les activitats vinculades a eixes classes, perquè es realitzaran activitats que ajusten a la condició d'avaluació contínua. Estes activitats i la qualificació que derive d'elles NO seran recuperables per mitjà de la realització d'un altre tipus de proves.

Requisits mínims. Nota mínima de tall en l'avaluació teòrica i pràctica per a poder sumar la nota d'ambdós parts. Obtindre, almenys, un 5 sobre 10 en la valoració de continguts teòrics (exàmens escrits) i pràctics (elaboració d'informes) . Si la nota és inferior en alguna d'eixes parts, no se sumarà la nota dels altres sistemes d'avaluació quedant reflectida en l'acta només la qualificació de l'examen de continguts teòrics, o la de l'informe de pràctiques cas de no presentar-se a l'examen de continguts teòrics.

Segons s'establix en Article 13. d) del "Estatut de l'Estudiant Universitari" (RD 1791/2010, de 30 de desembre), els estudiants deuen abstenir-se d'utilitzar o de cooperar en a l'utilització de procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en els documents oficials de la universitat. El professorat comprovarà amb els mitjans de què disposa la Universitat de València si s'ha produït plagi o còpia total o parcial. En el cas que es detecte es procedirà a suspendre l'estudiant en la matèria i a incoar les mesures disciplinàries establides en al normativa vigent.

La qualificació de l'assignatura quedarà sotmesa al que disposa el Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València per a títols de Grau i Màster (ACGUV 108/2017 de 30 de mayo de 2017).

http://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_Reglament_avaluacio_qualificacio.pdf

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Gil-Monte, P. R. (2011). Psicosociología aplicada. En, C. L. Alfonso, C. Salcedo y I. Rosat (Coord.), Prevención de riesgos laborales: instrumentos de aplicación (2ª ed., pp. 1175-1270). Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Gil-Monte, P. R. (Coord.) (2014). Manual de Psicosociología Aplicada a la prevención de los riesgos laborales. Madrid: Pirámide.

Complementàries

- Gil-Monte, P. R. (2005). El síndrome de quemarse por el trabajo (burnout): una enfermedad laboral en la sociedad del bienestar. Madrid: Pirámide.
- Gil, F. y Alcover, C. M. (2003) (Coord.). Introducción a la Psicología de las Organizaciones. Madrid: Alianza.
- González, J. L., Moreno, B. y Garrosa, E. (2005). Carga mental y fatiga laboral. Teoría y evaluación. Madrid: Pirámide.
- Meliá, J. L. et al. (2006). Principios comunes para la evaluación de riesgos psicosociales en la empresa. En Meliá, J. L. et al. (Comp.), Perspectivas de intervención en riesgos psicosociales. Evaluación de riesgos (pp. 13-36). Barcelona: Foment del Treball Nacional.
- Arquer, I y Nogareda, C. (2000). Estimación de la carga mental de trabajo: el método NASA TLX. NTP 544 del INSHT.
- Díaz, L. (1999). Psicología del Trabajo y de las Organizaciones. Concepto, historia y método. Santa

Cruz de Tenerife: Resma.

- Leka, S. y Houdmont, J. (Eds.) (2010). Occupational Health Psychology. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Mintzberg, H. (1988). La estructuración de las organizaciones. Barcelona: Ariel.
- Oncins, M y Almodóvar, A. (1997). Factores psicosociales: fases para su evaluación. NTP 450 del INSHT. Disponible en: http://www.mtas.es/insht/information/Ind_temntp.htm
- Nogareda, C. y Almodóvar, A. (2006). El proceso de evaluación de los factores psicosociales. NTP 702 del INSHT. Disponible en: http://www.mtas.es/insht/information/Ind_temntp.htm

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts / Contenidos

Se mantienen los contenidos inicialmente recogidos en la guía docente. La situación de desaparición de la docencia presencial no hace necesario priorizar unos contenidos frente a otros para garantizar la consecución de los objetivos de aprendizaje esenciales. Tampoco ha impedido impartir contenidos.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència/Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia

No hay modificaciones con respecto a la guía docente.

3. Metodologia docente/Metodologia docente

Toda la docencia pasa a ser no presencial. Concretamente la docencia presencial se sustituye por:

- Se subirá al aula virtual el material necesario para la preparación de las clases teóricas, así como para la realización de las distintas actividades. Se subirán los documentos o se proporcionará información sobre dónde encontrarlos, cuando sea necesario.
- Las clases se desarrollarán mediante videoconferencia síncrona BBC.
- El resto del trabajo se desarrollará de forma grupal o individual. Para el trabajo grupal, los estudiantes tendrán a su disposición los recursos propios de la Universidad (aula virtual, Microsoft teams...). Los trabajos se entregarán a través del aula virtual, principalmente. En algunos casos, puede requerirse que los estudiantes presenten trabajos de forma online síncrona (BBC)
- Las tutorías se realizarán de forma virtual, ya sea a través de los foros del aula virtual, el correo

electrónico o videoconferencia.

4. Avaluació/Evaluación

Única modificación a la Guía docente es la realización de la evaluación de forma online.

5. Bibliografía/Bibliografía

La bibliografía recomendada se mantiene, pues es accesible. Los estudiantes ya la tenían antes de la finalización de las clases.